

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Володимир ШЕЛУХІН

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2023

Розробники:

доктор соціологічних наук, професор Ольга КУЦЕНКО,
кандидат соціологічних наук Володимир ШЕЛУХІН
доктор соціологічних наук Андрій МЕЛЬНИКОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри соціальних структур та
соціальних відносин

(підпис)

Олег МАЗУРИК

Протокол № 15 від «31» серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії

Тетяна ЧЕРВИНСЬКА

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів знання щодо принципів соціоструктурного аналізу соціальних явищ та процесів, соціоструктурні риси суспільства, тенденції їх зміни, системи соціальних нерівностей і стратифікації сучасного суспільства.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати класичні та основні сучасні соціологічні теорії суспільства.
2. Вміти збирати та аналізувати соціологічну інформацію.
3. Критично аналізувати публікації, теоретичні тексти, узагальнювати й обґрунтовувати емпіричні висновки.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна має фундаментальний та проблемно-орієнтований характер, сприяє формуванню професійних знань та вмінь досліджувати, виявляти соціальні відносини та відповідні соціальні проблеми на різних рівнях взаємодій в суспільстві. Особливу увагу приділено принципам соціоструктурного підходу в соціології. Заглиблення до світу соціального – від повсякденних соціальних взаємодій до конструювання складних соціальних форм (як-то відносини дружби, ворожнечі, споживчих настроїв, зростання та падіння соціальних класів, професійних, релігійних та громадянських спільнот тощо) – передбачатиме аналіз проявів соціальних структур і нерівностей у наступних аспектах: їх сучасні форми; моделі зв'язку соціоструктурних позицій, культури і поведінки, соціальні наслідки певних структурних форм; способи їх соціологічного вивчення і пояснення.

4. Завдання (навчальні цілі). Вивчення дисципліни сприяє оволодінню наступними компетентностями:

- ЗК01 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК03 – здатність працювати в команді.
- СК09 – здатність прогнозувати розвиток соціальних процесів в організаціях, галузях та регіонах.

5. Результати навчання за дисципліною:

	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати класичні та новітні теорії соціальних структур, їх концептуальний апарат, а також стратегії соціоструктурного аналізу	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Групово та індивідуальна робота на практичних, індивідуальне дослідне завдання	15
1.2	Знати історичні та сучасні тенденції структурних змін в суспільствах	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Групово та індивідуальна робота на практичних, індивідуальне дослідне завдання	10
1.3	Знати базові компоненти соціальних структур та концептуальні моделі їх дослідження	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Групово та індивідуальна робота на практичних, контрольна робота, індивідуальне дослідне завдання	15
2.1	Вміти застосовувати теорії соціальної структури і структурних змін для ідентифікації та пояснення соціальних процесів крізь призму соціоструктурних проявів і чинників	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Групово та індивідуальна робота на практичних, контрольна робота, індивідуальне дослідне завдання	25
3.1	Презентувати результати самостійної роботи, обґрунтовано брати участь у дискусіях	Практичні заняття, самостійна робота	Групово та індивідуальна робота на практичних, контрольна робота, індивідуальне дослідне завдання	15

4.1	Здійснювати самостійно пошук, аналіз та узагальнення соціальної інформації, обґрунтування висновків щодо соціоструктурних процесів в Україні та світі	Практичні заняття, самостійна робота	Групово та індивідуальна робота на практичних, контрольна робота, індивідуальне дослідне завдання	20
-----	---	--------------------------------------	---	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	2.1	3.1	4.1
ПРН01 Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності	+	+	+	+		
ПРН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі	+	+	+	+	+	+
ПРН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури				+	+	+
ПРН13 Прогнозувати тенденції розвитку організаційних структур в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій				+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Форми роботи	Min балів	Max балів	Результати навчання
Групово та індивідуальна робота на практичних	18	30	РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.1
Контрольна робота	6	10	РН 1.3, 2.1, 3.1, 4.1
Індивідуальне дослідне завдання	12	20	РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.1
Семестровий підсумок	36	60	
Загальний підсумок з врахуванням іспиту	60	100	

Підсумкове оцінювання: іспит (РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1) – максимум 40 балів, мінімум – 24 бали.

Умови допуску до підсумкового іспиту: підсумковий семестровий бал не нижче 36 на основі виконання перелічених форм семестрової роботи з оцінками не нижче мінімальних за конкретні форми роботи. Студенти, мають обов'язково відпрацювати пропуски лекційних та практичних занять в усній та/або письмовій формі за поставленими на занятті питаннями \ практичними завданнями не пізніше 2-х тижнів після пропущеного заняття

7.2 Організація оцінювання:

1. Групово та індивідуальна робота на практичних оцінюється по факту проведення заняття, бали накопичуються протягом семестру.
2. Контрольна робота № 1 виконується після вивчення тем 1-5.
3. Контрольна робота № 2 виконується після вивчення тем 6-10.
4. Індивідуальне дослідне завдання виконується протягом семестру.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Частина 1. «Соціоструктурний аналіз у соціології»				
1	Що означає мислити структурно? Структурно-аналітичний підхід у сучасній соціології	4	4	6
2	Система альтернативних інтерпретацій соціальної структури: класичні стратегії	4	4	6
3	Сучасні перспективи соціоструктурного аналізу	4	4	6
4	Виміри соціальних позицій і статусів	2	2	6
5	Соціокультурні параметри суспільної структури	4	4	6
Частина 2. «Стратифікаційний вимір соціальної структури»				
6	Теорії нерівностей і моделі стратифікації	2	4	6
7	Базові критерії визначення структур нерівностей	4	2	6
8	Класові структури і способи їх вивчення	2	2	6
9	Структури зайнятості та професій	2	2	6
10	Тенденції соціоструктурних змін у сучасних суспільствах	2	2	6
Усього		30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Практичні заняття – 30 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

- Бурд'є, П. 2003. *Практичний студ.* Київ: Український Центр духовної культури. С. 41-254.
- Гіденс, Е. 1999. *Соціологія*. К., Основи. С. 290-340, 365-397.
- Коваліско, Н. 2006. *Основи соціальної стратифікації: Навч. посібник*. Львів: Магнолія. 328 с.
- Соціальні структури і особистість: дослідження М. Кона і його співпрацівників. Київ: Києво-Могилянська Академія, 2007. С. 43–70.
- Малиш Л. 2019. *Принципи та правила вимірювання структурних нерівностей у соціології*. Київ: НаУКМА. С. 99–296.
- Симончук, О. 2018. *Соціальні класи в сучасних суспільствах: евристичний потенціал класового аналізу*. Київ: ІС НАНУ, 2018. С. 17–162.
- Соціологія: Навч. посібник / за ред. С. Максим'я. Київ: Знання, 2005. С. 130–185, 293–302.
- Структурні виміри сучасного суспільства. Навчальний посібник / За ред. С. Максим'я. Київ, 2006. С. 74-100, 143-161, 190-263, 350-371.

Додаткові:

- Коваліско П., Максим'я С. Добробут і нерівність у порівняльній перспективі: випадок Польщі та України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019 (1): 32–55.
- Ковальська С., Повосолова О., Суванова А., Старосітніна Ю. Вимірювання соціального статусу особи за допомогою суб'єктивного методу визначення соціального статусу. *Соціологічні студії*. 2016. №1. С. 24–30.
- Оксамитна, С. 2011. *Міжгенераційна класова та освітня мобільність*. Київ: НаУКМА. С. 7-81

- Підходи до класового аналізу / За ред. Е. Райта. Київ: ІС НАНУ, 2019. С. 241-256.
- Стан сингулярності: соціальні структури, ситуації, повсякденні практики. К.: НаУКМА, 2017. С. 42-65.
- Степаненко, В. 2007. Соціальний капітал у соціологічній теорії. *Соціологічна теорія: традиція та сучасність*. К.: ІС НАНУ.
- Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. К., ІС НАНУ, 2020. С. 442-546.
- Шюц, А., Лукман, Т. 2018. *Структури життя*. Х.: Фоліо. С. 23-39.
- Esping-Andersen, G. 2003. *The Structural Basis of Postindustrial Economy*. Pp. 6–10, 99–119. https://www.pravo.uni.g.hr/download/repository/ESPING_Social_Foundations_of_postindustrial_economics.pdf
- Grusky, D., Hill, J. 2017. *Inequality in the 21st Century: A Reader*. Boulder, CO: Westview Press. Pp. 1-11

10. Додаткові ресурси:

- Соціологічна асоціація України <http://www.sau.kiev.ua/>
- American Sociological Association <http://www.asanet.org/>
- European Sociological Association <http://www.europeansociology.org/>
- International Sociological Association <http://www.isa-sociology.org/>
- MAPA. Digital Atlas of Ukraine <https://gis.huri.harvard.edu/>